

theatraliteit eerder dan de dagdagelijkse herkenning. De zintuiglijkheid van de taal is minstens zo belangrijk als haar referentiële waarde. Dit type theatraliteit verraadt de scenograaf. De man die ruimtes schept waarin lichamen en geluiden en kleuren en lichten de waarheid zijn en het verhaal schepent. Eerder dan dat plot en sociaal-psychologisch uitgediepte personages dat doen.

De gevoeligheid voor het beeld, wat zo kenmerkend is voor Brulins Tie3-periode is echter ook aanwezig in de periode die aan Tie3 voorafgaat, de jaren 50 en 60 waarin Brulin een twintigtal stukken schreef. Veel van die stukken zijn mij alleen van de titel bekend. In onze bibliotheken staan ze niet meer, vaak zijn ze niet eens uitgegeven, en Brulin zelf heeft ze ook niet meer in zijn kast staan. Toch kan ik in de scenario's die ik wel uit eerste hand ken, de scenograaf herkennen.

De ruimtes in de oude teksten van Brulin zijn vaak interessanter dan de gesproken tekst of de gebeurtenissen.

Dat heeft veel te maken met de voorliefde voor simultaandecors in die scripts. Die halve breuk met de naturalistische ruimtes heeft Brulin overgenomen van de Duitse expressionisten en zijn ervaringen met TV-drama heeft die tendens ongetwijfeld alleen maar versterkt. De door de scripts voorgeschreven locaties dienen op zich de logica van de gebeurtenissen en lijken daardoor vrij voor de hand liggend. Maar door die ruimtes in een

reeks te plaatsen leiden ze makkelijk tot scenische associaties.

Wie, met enig gevoel voor *bühne*-architectuur, raakt niet op dreef bij de ruimteaanwijzingen in bijvoorbeeld *Schimmen* (1953):

“de zee
de dijk
de verwoeste stad
de telefoon
de rode lantaarn
de schuilkamer
de storm
de schimmem die uit de muren komen
en er weer in verdwijnen
de plotse duisternis
het plotse licht
de donkere, vage vorm, die lijdzaam beweegt en los zweeft van de grond, als een enorme vliedende draak
het geluid dat het publiek langs verschillende zijden bereikt
de mensen die uit de zee komen en er weer in verdwijnen.”

De man die dat schrijft houdt van beelden. Dat staat als een paal boven water.

In de laatste teksten die Brulin geschreven heeft, komt dat soort aanwijzingen niet meer voor. Brulin heeft zich leren neerleggen bij de almacht van de moderne regisseur, die, per definitie, dergelijke aanwijzingen naast zich neerlegt. Zo valt het op dat als Brulin over bijvoorbeeld *De Brandende Apen* spreekt, hij een grote encenering voorschildert. Toch komt er geen ruimtebeschrijving voor in het script.

Het is bekend dat hij niet gelukkig was met de encenering van DNA, waarbij aan de verteller een tweede personage was toegevoegd die een en ander illustreerde. Brulin zelf ziet de verteller eerder in relatie tot grote beelden, zoals dat van het witte paard, vrij vroeg in het script. Hoe Brulin een en ander echt in zijn hoofd heeft valt waarschijnlijk te zien in 1993 in Johannesburg, Zuid-Afrika. Brulin regisseert daar *De Nacht van de Brandende Apen* bij de opening van de nieuwe schouwburg.

Dat Brulin misschien voor alles een man van beelden is, wordt nog eens onderstreept vanuit een heel andere hoek. Hij heeft namelijk een opdracht aanvaard om het toekomstige Brusselse (Anderlechtse) Metrostation Bizet vorm te geven.

Nu de maquette voor het Metrostation (cf. foto) klaar is, blijkt duidelijk dat Brulin ook hier zijn basishouding tegenover de wereld en de kunst trouw is gebleven.

In het metrostation zal Brulin een environment maken dat *Karakol* heet. In het station zullen twee totems gebouwd worden. De ene toont een zwarte vrouw, de andere een blanke man. Ze hebben beiden een bruin kind in hun armen.

Boven de metro-sporen is een miniaturtheatertje gebouwd, vanwaaruit de zichtlijnen vertrekken naar de wanden van het station. Van dat theatertje weg, glijdt een grote karakol.

Die slak refereert aan twee ideeën die Brulin zeer lief zijn. De traagheid als negatieve factor waar het de relatie Noord-Zuid betreft. Maar de (boeddhistische) traagheid ook als positieve factor die het geraas van de metrotreinen in vraag zal stellen.

Het Metro-station Bizet wordt zeker het visitekaartje van Brulin. En dat visitekaartje is een beeld, een *environment!* Geen tekst.

Een schrijver

Voor Brulin de schrijver, spreekt de hierbij afgedrukte tekst. Voor wie kan lezen hoeft die geen verdere introductie. Behalve misschien dit. Het is goed dat er een Vlaamse toneelschrijver is die meer dan vier decennia lang zijn blik gericht heeft op de wereld. En het is goed dat Brulin dat volhoudt zelfs als hij een Antwerps stuk maakt zoals *De Nacht van de Brandende Apen*.

Paul De Bruyne

Ontwerp voor
metrostation Bizet
Foto Benjamin
Keith

